

Світлана Скворцова,

доктор педагогічних наук, професор,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
(м. Одеса)

Svitlana Skvortsova,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
South Ukrainian National Pedagogical University
named after K.D. Ushynsky
(Odesa)

УДК 371.134:51:37.02
ББК 74.262

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ГАЛУЗІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

APPROACHES TO THE FORMATION OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS IN TEACHING MATHEMATICS

Виходячи із авторської структури методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні учнів математики, з метою її формування в студентів під час опанування ними навчальної дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Математика»», в статті обґрунтовано систему наукових підходів. Доводиться, що формування методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні учнів математики доцільно здійснювати на засаді компетентнісного, системного, діяльнісного, задачного, особистісно орієнтованого та технологічного підходів.

Ключові слова: методична компетентність вчителя, компетентнісний підхід, системний підхід, діяльнісний підхід, задачний підхід, особистісно орієнтований підхід, технологічний підхід.

Summary. Based on the author's structure of methodical competence of future teachers in teaching students Mathematics, in order to develop this competence in students while mastering the discipline «Methods of teaching educational sector «Mathematics» the system of scientific approaches has been grounded in the article. It is shown that the formation of methodical competence of future teachers in teaching students Math should be realized on the basis of competency, system, activity, task, learner-centered and technological approaches.

Keywords: methodical competence of a teacher, competence approach, system approach, activity approach, task-based approach, learner centered approach, technological approach.

Исходя из авторской структуры методической компетентности будущих учителей в обучении учащихся математике, с целью ее формирования у студентов во время освоения ими учебной дисциплины «Методика обучения образовательной области «Математика»», в статье обоснована система научных подходов. Доказывается, что формирование методической компетентности будущих учителей в обучении учащихся математике целесообразно осуществлять на основе компетентностного, системного, деятельностного, задачного, личностно ориентированного и технологического подходов.

Ключевые слова: методическая компетентность учителя, компетентностный подход, системный подход, деятельностный подход, задачный подход, личностно ориентированный подход, технологический подход.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний етап розвитку вищої освіти України характеризується впровадженням оновленого нормативного забезпечення. Нормативним документом, який визначає результати освіти на всіх кваліфікаційних рівнях є Національна рамка кваліфікацій (НРК), яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 134. Мета НРК полягає в адаптації нашої країни до Європейських освітніх стандартів, формуванні системи навчання впродовж усього трудового життя, підвищення її якості.

В НРК, кожен з 9-ти кваліфікаційних рівнів, описується в термінах результатів навчання, які визначаються через знання, уміння і компетентність. Підготовка майбутніх учителів відбувається з п'ятого по сьомий кваліфікаційні рівні, які за новим Законом «Про вищу освіту» (2014 рік) імплементуються у початковий рівень (короткий цикл), перший (бакалаврський), другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідно. У вищому педагогічному навчальному закладі, відбувається підготовка фахівців на 6-му (бакалаврському) та 7-му (магістерському) кваліфікаційних рівнях. Якщо зіставити опис 6 і 7 кваліфікаційних рівнів НРК, то відмінності полягають у тому, що 6-й рівень характеризується здатністю розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні

проблеми, а 7-й – складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності. 6-й рівень передбачає застосування певних теорій і методів, а 7-й – проведення досліджень та здійснення інновацій.

За новим Законом «Про вищу освіту», бакалаврський рівень вищої освіти (6-й кваліфікаційний рівень) передбачає здобуття особою компетентностей *достатніх для успішного виконання професійних обов'язків* за обраною спеціальністю; другий – магістерський рівень вищої освіти (7-й кваліфікаційний рівень) – здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, *достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру* відповідного рівня професійної діяльності. Отже, узагальненим результатом освіти є сформована професійна компетентність вчителя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор. Виявленню сутності й змісту формування професійної компетентності майбутніх учителів присвячені наукові праці таких провідних європейських науковців: Х. Біманс (H. Biemans), К. Вебер (K. Weber), Т. Гіланд (T. Nyland), Д. МакКліленд (D. McClelland), М. Малдер (M. Mulder), А. Хорнбі (A. Hornby), Т. Хоффманн (T. Hoffmann) та ін. Серед українських науковців проблему розвитку професійної компетентності вчителя досліджують І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Глузман, І. Зязюн, О. Локшина, О. Овчарук, О. Огієнко, О. Пометун, І. Прокопенко, С. Раков, А. Роляк, О. Савченко, Г. Тарасенко, Л. Таращенко, С. Трубачева та ін. Зазначена проблема є предметом досліджень російських науковців, серед яких: І. Зимня, І. Ісаєв, Л. Карпова, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, Л. Парашенко, І. Родігіна, В. Сластьонін, А. Хурторської, М. Чошанов, В. Шахов та ін. Між тим, у педагогіці відсутнє загальноприйняте визначення цього поняття, дослідники здебільшого вивчають лише окремі його аспекти.

У нашому дослідженні під *професійною компетентністю вчителя* ми розуміємо:

- властивість особистості, що виявляється у здатності до педагогічної діяльності, а саме до організації навчально-виховного процесу на рівні сучасних вимог;
- єдність теоретичної й практичної готовності педагога (предметно-теоретичної, психолого-педагогічної та дидактико-методичної) до здійснення педагогічної діяльності;
- спроможність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у процесі навчання [4, с. 27].

В структурі професійної компетентності вчителя вчені виокремлюють методичну компетентність. Методична компетентність є системою спеціально-наукових, методичних, дидактико-методичних знань, умінь і досвіду розв'язування методичних задач, що виникають під час навчання учнів окремого предмета (І. Акуленко, Л. Банашко, К. Кожухов, Н. Кузьміна, А. Кузьминський, Т. Мамонтова, І. Малова, А. Мормуль, Т. Руденко, Н. Тарасенкова, Н. Цюлюпа та ін.); є інтегрованим особистісно вагомих якісним результатом підготовки студентів у ВНЗ (І. Акуленко), очікуваним результатом методичної підготовки вчителя, який включає методичну грамотність, досвід методичної діяльності та методичні переконання (О. Матяш). Існують дослідження, у яких методична компетентність розглядається у взаємозв'язку із предметною компетентністю. Так, О. Борзенкова та Н. Глузман досліджують методико-математичну компетентність учителя початкових класів. Детальний аналіз трактування поняття методичної компетентності поданий у роботі автора [3, с.27-36].

Методична компетентність вчителя розглядається нами як властивість особистості, що виявляється у здатності ефективно розв'язувати стандартні та проблемні методичні задачі, яка ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення занять за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь з окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності із навчання учнів предмету (дидактико-методичних компетенцій).

В структурі методичної компетентності вчителя ми виділяємо складові: нормативну, варіативну, спеціально-методичну, контрольну-оцінювальну, проектувально-моделювальну та технологічну [5]. *Нормативну складову* методичної компетентності вчителя у галузі викладання предмету, вважаємо керуючою по відношенню до інших, і трактуємо як здатність реалізовувати цілі і завдання навчання предмету, визначені новою редакцією Державного стандарту та новою програмою, що ґрунтується на готовності учителя користуватися нормативними документами. Під *варіативною компетентністю вчителя* ми розуміємо готовність вчителя працювати за будь-яким навчально-методичним комплектом; здатність обирати найбільш ефективний навчально-методичний комплект щодо досягнення цілей і завдань навчання певному предмету, визначеними Держстандартом і навчальною програмою. *Спеціально-методичну компетентність* трактовано нами як спроможність формувати в учнів всі елементи змісту предмету, що ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до навчання школярів будь-яких питань програми. Діяльність учителя передбачає постійний моніторинг якості навчання, тому нами виокремлено *контрольно-оцінювальну компетентність*, яка виявляється в готовності вчителя до реалізації критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів та спроможності адекватно оцінювати навчальні досягнення учнів. Якісне навчання математики неможливо уявити без упровадження сучасних навчальних технологій, інноваційних підходів до навчання окремих питань курсу, передового педагогічного досвіду. Тому нами виокремлено *технологічну компетентність*. Технологічна складова базується на знаннях сучасних

навчальних технологій, інноваційних методичних підходів, передового педагогічного досвіду, уміннях та досвіді їх застосування.

Нормативна, варіативна, спеціально-методична, контрольна-оцінювальна та технологічна складові методичної компетентності є основою для проектування систем уроків та окремих уроків, в яких реалізується певна мета та завдання, дібрано доцільні засоби, методи, форми організації та методики навчання. Під *проектуювально-моделювальною складовою методичної компетентності вчителя* розуміємо здатність вчителя до проектування процесу навчання предмету протягом навчального року, до проектування уроків, за різними навчально-методичними комплектами, відповідно до сучасних вимог, здатність до моделювання діяльності вчителя та діяльності учнів на кожному з етапів уроку, спрямованої на досягнення освітніх результатів.

Ґрунтуючись на положенні І. Зимньої про те, що кожна компетентність має мотиваційний (готовність до виявлення компетентності), когнітивний (володіння знанням змісту компетентності), поведінковий (уміння, навички, досвід виявлення компетентності в різноманітних ситуаціях) та ціннісно-смысловий (ставлення до змісту компетентності) аспекти, в структурі кожної зі складових методичної компетентності виділяємо мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивно-творчий компоненти [5].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення підходів до формування методичної компетентності майбутніх учителів у галузі навчання математики на 6-му кваліфікаційному рівні, який відповідає другому рівню (бакалаврському) вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Виходячи зі стратегічної мети – формування методичної компетентності майбутніх учителів у галузі викладання математики, базуючись на суті методичної компетентності та її структурі, обґрунтуємо систему наукових підходів, на засадах яких відбувається ефективне формування методичної компетентності вчителя.

Очевидно, що результатом підготовки майбутніх учителів у педагогічному ВНЗ є формування в них професійної, зокрема, методичної компетентності, тому формування цієї властивості особистості вимагає впровадження компетентнісного підходу у практику вищої освіти. Детальний аналіз суті компетентнісного підходу поданий в роботі автора [4, с. 8-15]. В компетентнісному підході закладена ідеологія інтерпретації змісту освіти, формованого «від результату» («стандарт на виході»). Отже, результатом підготовки майбутніх учителів є сформована в них професійна, в тому числі, й методична компетентність, ознаки якої мають бути чітко визначені в Галузевих стандартах, або відповідно до нового закону «Про вищу освіту» – у стандартах вищої освіти.

З 2015 починає впроваджуватись новий Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004), у статті 10 якого, стандарт вищої освіти потрактовано як сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Тому, на часі оновлення стандартів вищої освіти, які розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів.

Отже, щодо методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні математики, в стандарті мають бути прописані її ознаки – компетенції, які є внутрішнім резервом методичної компетентності майбутніх учителів. Зазначимо, що компетентність є властивістю особистості, яка виявляється у здатності ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні задачі, що виникають у певній діяльності; а компетенції – це відчужена від особистості характеристика – це суспільно заданий результат освіти; базис компетенцій становлять знання, вміння, навички й досвід діяльності. Очевидно, що компетентність, як якість особистості, виникає в результаті опанування нею компетенцій, тому компетенції є внутрішнім резервом компетентності. Таким чином, у стандарті має міститися компетентнісна модель фахівця, що й передбачено вимогами до освітньої програми, яка відповідно до нового закону «Про вищу освіту», містяться в стандарті вищої освіти.

Якщо говорити про компетентнісну модель вчителя до навчання учнів певного предмету, то в ній мають бути прописані ознаки всіх складових методичної компетентності: нормативної, варіативної, спеціально-методичної, технологічної, проектувально-моделювальної, контрольна-оцінювальної – мають бути чітко визначені компетенції, які є внутрішнім резервом кожної з цих складових, та базис цих компетенцій у вигляді систем знань, умінь, навичок та досвіду діяльності у їх застосуванні.

Отже, для реалізації компетентнісного підходу у практиці підготовки вчителя до навчання математики, по-перше слід чітко визначити кінцевий результат, для чого розробити відповідний фрагмент компетентнісної моделі вчителя з переліком знань, умінь, навичок, які мають набути майбутні вчителі, для того, щоб ефективно діяти під час навчання учнів математики, по-друге спрямувати всі зусилля на досягнення зазначеного результату.

Очевидно, що окремі складові методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні учнів математики формуються у педагогічному ВНЗ не лише під час вивчення студентами курсу «Методика навчання освітньої галузі «Математика», а й є результатом опанування студентами математичних та психолого-дидактичних дисциплін. Тому, одним з принципів, на засадах яких має формуватися означена якість, є принцип системності. Системність можна розглядати як в широкому, так і у вузькому контексті. В широкому контексті принцип системності реалізується у навчальному плані, який відповідно до нового закону «Про вищу освіту» розробляє

вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної програми за кожною спеціальністю, в якому подано перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, що є основою для формування методичної компетентності майбутніх учителів.

Між тим, основною навчальною дисципліною засобом якої відбувається формування всіх складових методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні математики є «Методика навчання освітньої галузі «Математика»». Тому, у вузькому контексті принцип системності реалізується, як внутрішня організація навчальної дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Математика»», і виявляється у розгортанні змісту за певною системою, у системі форм навчальних занять, у доборі системи технологій підготовки майбутнього вчителя, що створюють необхідні умови для формування методичної компетентності, у системі форм, методів і засобів навчання під час лекцій, практичних/лабораторних занять та під час ІНДЗ, у системі контрольних заходів. В процесі опанування студентами даної навчальної дисципліни відбувається вплив на всю систему складових методичної компетентності майбутніх учителів.

Методична компетентність як здатність учителя ефективно діяти у процесі навчання учнів математики, виявляється у процесі професійної діяльності і має формуватись у процесі відповідної діяльності. Сутність діяльнісного підходу полягає у визнанні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості, тобто акценти зміщено від накопичення знань, умінь та навичок до становлення особистості у процесі діяльності. Прикметною рисою діяльнісного підходу є активна участь студентів у пізнавальному процесі, тому перед педагогом постає завдання формування у студентів умінь здійснювати діяльність. У зв'язку з цим наведемо основні психолого-педагогічні засади, що лежать в основі діяльнісного підходу (за О. Леонтьєвим і Є. Машбіцем):

- навчальний процес – це взаємодія двох діяльностей: навчальної, суб'єктом якої є студент, і такої, що навчає, суб'єктом якої є викладач;
- викладач організовує, проектує і керує навчальною діяльністю студента;
- студент є одночасно суб'єктом і об'єктом навчальної діяльності;
- навчальна діяльність має задачний характер, тобто є процесом розв'язування навчальних задач;
- продукти навчальної діяльності – це ті психологічні новоутворення, які виникають в студента внаслідок її здійснення;
- навчальна діяльність є багатограним, але цілісним системним утворенням [4, с. 173].

Отже, формування методичної компетентності, ознаки якої мають бути прописані у стандарті вищої освіти (компетентнісна модель вчителя у навчанні математики), відбувається засобом опанування студентами системи навчальних дисциплін, що визначається освітньо-професійною програмою, серед яких основний вплив на формування в студента означеної властивості має «Методика навчання освітньої галузі «Математика»». Оскільки компетентність має діяльнісну, активну сутність, то формування методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні учнів математики повинно відбуватися у процесі активної як навчальної, так і квазіпрофесійної діяльності.

Виходячи з положень психологічної науки про те, що діяльність суб'єктів освітнього процесу доцільно описувати та проектувати через систему процесів розв'язування різноманітних задач (Г. Балл); про те, що свідомою діяльністю людини є послідовним розв'язуванням різних задач (І. Лернер, А. Усова, Н. Яковлева), для організації діяльності, спрямованої на формування в майбутніх учителів методичної компетентності у навчанні учнів математики, доцільним стає постановка та розв'язування задач різних типів.

Л. Бурковою [1, с.275] доведено, що діяльнісний підхід є провідним у формуванні професійних компетентностей на засадах задачного підходу в майбутніх фахівців соціономічних професій у вищій школі. Авторка розглядає застосування задачного підходу під час формування професійних компетентностей як формування здатності розв'язувати професійні задачі, що базуються на теоретичних знаннях і практичних умінь. Отже, формування в майбутніх учителів методичної компетентності на засадах задачного підходу є процесом формування здатності розв'язувати методичні задачі, що базуються на знаннях нормативних документів, підручників та методики опанування окремих питань курсу математики, методики проведення уроків, технологій навчання математики тощо та відповідних вміннях. Таким чином, у системі підходів, на засадах яких має відбуватися формування методичної компетентності чільне місце посідає задачний підхід.

Якість діяльності з розв'язування задач та її результат залежить від особистості того, хто розв'язує задачу. Для розв'язання однієї і тієї ж педагогічної задачі, як і будь-якої задачі, завжди може бути знайдено не одне, а декілька розв'язань, в залежності від особистісних якостей педагога. Особистісна орієнтація навчання є одним із пріоритетів державної політики розвитку освіти. Сутність особистісно-зорієнтованого підходу полягає в тому, що при конструюванні і реалізації педагогічного процесу викладач розглядає особистість як мету, суб'єкт, результат і головний критерій його ефективності.

Особистісно орієнтований підхід в освіті розуміється як побудова відкритої особистісної взаємодії у ході навчання, забезпечення умов для особистісного розвитку, розкриття здібностей, розуміння себе, становлення суб'єктності студента. Очевидно, що при формуванні методичної компетентності майбутніх учителів у процесі навчання дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Математика»» слід враховувати індивідуальні особливості студентів, які виявляються під час розв'язування методичних задач, розглядати навчальний

матеріал не як самоціль, а як засіб, що створює умови для повноцінного виявлення і розвитку особистісних якостей суб'єкта освітнього процесу.

Чинником модернізації професійної освіти майбутніх учителів є технологічний підхід (Л. Коваль). Н. Глузман доведено, що його реалізація через педагогічно обґрунтовану сукупність загально навчальних технологій, які мають чітку процесуальну структуру, визначені умови й етапи їх успішного застосування, прогнозовані результати, що підлягають кількісному та якісному оцінюванню, дозволяє сформувати в майбутніх учителів початкових школи методико-математичну компетентність.

Технологію формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців соціономічних професій розроблено Л. Бурковою [1, с. 100]: 1) виявлення окремої компетентності як провідної; 2) обґрунтування системи або комплексу професійних компетентностей і на цій підставі розгортання технологій їх формування; 3) обґрунтування методів, технологій формування професійних компетентностей (концепції, теорії, підходи тощо).

Предметом нашого дослідження є методична система підготовки майбутніх учителів до навчання математики, метою якої є набуття ними методичної компетентності в навчанні математики. Тому провідною компетентністю в руслі нашого дослідження обрано саме методичну компетентність, яку, відповідно до підходу Л. Буркової, визначено як систему або комплекс компетентностей: нормативної, варіативної, спеціально-методичної, технологічної, проектувально-моделювальної, контрольної-оцінювальної. Система компетенцій, що є внутрішнім резервом кожної з них, утворюють компетентнісну модель майбутнього вчителя у навчанні математики. Відповідно до підходу Л. Буркової до формування окремих складових професійної компетентності, після створення компетентнісної моделі майбутнього фахівця, наступним кроком має бути визначення технологій, засобом яких вона формується.

Сучасні педагогічні технології навчання у вищому навчальному закладі реалізують такі цілі (Н. Глузман): актуалізація професійно-особистісного потенціалу майбутнього вчителя; професійний розвиток студентів-майбутніх педагогів; формування узагальнених знань, умінь, навичок, дій, тобто професійної компетентності; набуття досвіду висококваліфікованого здійснення професійної діяльності; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії всіх учасників професійно-освітнього процесу [2, с. 199].

Реалізація цих цілей, на нашу думку, можлива лише за умови правильного підбору педагогічних технологій. Тому перспективи наступних досліджень ми вбачаємо у розробці системи технологій, що спрямовані на формування методичної компетентності майбутніх учителів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Формування методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні учнів математики має відбуватися на засадах компетентнісного підходу шляхом окреслення очікуваного результату у вигляді компетентнісної моделі фахівця, в якій визначено систему компетенцій (знання, вміння, навички, досвід діяльності у їх застосуванні) до кожної зі складових методичної компетентності. Формування методичної компетентності відбувається засобом опанування студентами системи навчальних дисциплін, серед яких основний вплив на формування в студента означеної властивості має «Методика навчання освітньої галузі «Математика»». Тому формування методичної компетентності відбувається на засадах системного підходу, який реалізується у широкому і вузькому контексті. Виходячи з того, що компетентність має діяльнісну природу, тому вона має формуватися у діяльності. Між тим, діяльність людини є послідовним розв'язуванням різних задач, тому для організації діяльності, спрямованої на формування в майбутніх учителів методичної компетентності у навчанні учнів математики доцільно реалізовувати задачний підхід. Якість діяльності з розв'язування задач та її результат залежить від особистості того, хто розв'язує задачу. Особистісна орієнтація навчання є одним із пріоритетів державної політики розвитку освіти. Чинником модернізації професійної освіти майбутніх учителів початкової школи є технологічний підхід; його реалізація відбувається через педагогічно обґрунтовану сукупність технологій формування методичної компетентності. Таким чином, з метою формування в майбутніх учителів методичної компетентності у навчанні учнів математики доцільно реалізовувати систему підходів, серед яких: компетентнісний, системний, діяльнісний, задачний, особистісно зорієнтований, технологічний.

1. Буркова Л.В. Теоретико-методологічні засади застосування інноваційних технологій у підготовці фахівців соціономічних професій у вищій школі: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Людмила Василівна Буркова. – К.: 2011. – 603 с.
2. Глузман Н.А. Методико-математична компетентність майбутніх учителів початкових класів : монографія / Н.А. Глузман. – К.: ВИЦА ШКОЛА–XXI, 2010. – 407 с.
3. Сковрцова С.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до навчання молодших школярів розв'язувати сюжетні математичні задачі: монографія / С.О. Сковрцова, Я.С. Гаєвець. – Одеса, Абрикос Компани, 2013. – 332 с.
4. Сковрцова С.О. Професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів: монографія / С.О. Сковрцова, Ю.С. Вторнікова. – Одеса: Абрикос Компани, 2013. – 290с.
5. Сковрцова С.О. Методична компетентність учителя початкової школи / С.О. Сковрцова // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 65. – Херсон: ХДУ, 2014. – 458 с. – С. 254 – 259.